

**Protokół
z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Środowiskowym Domu Samopomocy
w Sławnie**

Jednostka kontrolowana:

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sławnie
ul. Mielczarskiego 1
76-100 Sławno

Podmiot prowadzący:

Gmina Miasto Sławno

Kierownik jednostki:

Małgorzata Szewc

Kontrolujący:

Marta Karbowskiak - inspektor wojewódzki w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie Delegatura w Koszalinie, osoba kierująca kontrolą,
Małgorzata Lewińska - główny specjalista w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie Delegatura w Koszalinie, na podstawie upoważnienia Nr 25/2024 z dnia 26 kwietnia 2024 r.

Kontrolerzy złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z kontroli.

(Akta kontroli str. 1-3;13-14)

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 22-24 maja 2024 r.

Kontrolowana jednostka oraz jednostka prowadząca zostały powiadomione o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285).

(Akta kontroli str. 15-19)

Przedmiot i okres kontroli:

Organizacja i funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie w okresie od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli.

Ustalenia zawarte w protokole oparto o informacje udzielone przez Kierownika Środowiskowego Domu Samopomocy - Panią Małgorzatę Szewc oraz skontrolowaną dokumentację i oględziny jednostki.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie *Programu kontroli kompleksowej Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie*.

(Akta kontroli str. 4-12)

Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy oraz powiatowych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań z zakresu administracji rządowej zleconych gminie lub powiatowi, na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5 i art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.).

Zgodnie z art. 22 pkt 1 przywołanej ustawy ustalanie sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jest zadaniem wojewody.

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej do zadań wojewody należy nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, a także nad zgodnością zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z wymaganymi kwalifikacjami.

W oparciu o art. 22 pkt 9 przywołanej ustawy do zadań wojewody należy kontrola jakości usług oraz jakości zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami, o których mowa w pkt 8, wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umowy z organami administracji rządowej i samorządowej.

Sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy, tryb kierowania i przyjmowania do środowiskowych domów samopomocy, kwalifikacje osób świadczących usługi oraz standardy usług świadczonych przez domy określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 249).

Ustalenia ogólne dotyczące zasad funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sławnie został utworzony na podstawie Uchwały Nr XXXVIII/202/2013 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 31 października 2013 r. w sprawie utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie.

Statutowym celem ŚDS jest wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego poprzez świadczenie usług w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu i podtrzymywaniu u osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia i funkcjonowania w życiu społecznym.

(Akta kontroli str. 20-27)

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy jednostka posiada opracowane następujące dokumenty, które określają sposób funkcjonowania domu:

- statut domu,
- regulamin organizacyjny domu,
- program działalności domu i plan pracy na 2023 i 2024 rok.

Kontrolowana jednostka posiada opracowany statut, regulamin organizacyjny, program działalności (typu A,B,C). Programy działalności zostały zatwierdzone przez Burmistrza Miasta Sławno, a także zostały uzgodnione z Wojewodą Zachodniopomorskim. Plany pracy na 2023 i 2024 rok zostały opracowane w uzgodnieniu z Wojewodą Zachodniopomorskim oraz przekazane do zatwierdzenia przez Burmistrza Miasta Sławno.

(Akta kontroli str. 21-24;79-98;109-118)

Na podstawie § 25 ust. 1 i 3 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, kierownik domu opracowuje sprawozdanie z działalności jednostki w roku budżetowym i przekazuje właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi urzędu

wojewódzkiego oraz jednostce prowadzącej lub zlecającej, w terminie do 15 lutego po okresie sprawozdawczym.

Sprawozdania z działalności kontrolowanej jednostki w okresie objętym kontrolą zostały sporządzone i przekazane do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie oraz jednostki prowadzącej w obowiązującym terminie, tj. do dnia 15 lutego, po okresie sprawozdawczym.

(Akta kontroli str. 173-178)

Zgodnie z § 6 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy „środowiskowy dom samopomocy może zostać zamknięty na okres nie dłuższy niż 15 dni roboczych w roku kalendarzowym, po uprzednim poinformowaniu o tym fakcie wydziału właściwego do spraw pomocy społecznej odpowiedniego urzędu wojewódzkiego oraz jednostki prowadzącej lub zlecającej”.

W kontrolowanym okresie jednostka miała przerwę w funkcjonowaniu w następujących terminach: 02.05.2023 r., 09.06.2023r., od 01.08-18.08.2023 r., 02.05.2024 r.

Nie wniesiono uwag do prawidłowego sporządzania oraz przekazywania powyższych informacji oraz dokumentacji przez ŚDS do instytucji zlecającej oraz prowadzącej Dom.

(Akta kontroli str. 213-218)

Typ Domu, liczba miejsc i frekwencja

Środowiskowy Dom Samopomocy został określony, zgodnie ze Statutem jednostki, jako Dom typu A, B i C. Dom świadczy usługi dla osób przewlekle psychicznie chorych, z niepełnosprawnością intelektualną, dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

Dom dysponuje 32 miejscami. Aktualnie w zajęciach Domu uczestniczą 32 osoby (Typ Domu A – 12 uczestników, Typ Domu B – 14 uczestników, Typ Domu C – 6 uczestników).

Na podstawie *Ewidencji uczestników* ustalono, że w okresie objętym kontrolą 1 osoba została umieszczona w DPS, 1 osoba zrezygnowała ze względów zdrowotnych, 3 osobom nie przedłużono pobytu w Domu, 1 osoba zmarła, przyjęto 6 nowych uczestników.

Decyzję kierującą do Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie wydaje Kierownik Miejsko Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie zgodnie z art. 51b ust. 5 ustawy o pomocy społecznej oraz § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Według stanu na dzień kontroli uczestnikami Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie było 10 kobiet i 22 mężczyzn. 5 osób jest całkowicie ubezwłasnowolniona i 3 osoby są częściowo ubezwłasnowolnione. Aktualnie spośród uczestników 3 osoby są częściowo niesprawne, w tym jedna korzysta z wózka inwalidzkiego. Pozostali uczestnicy poruszają się samodzielnie bez pomocy sprzętów ortopedycznych.

Gmina Miasto Sławno zawarła porozumienia z Gminą Sławno (*Porozumienie z dnia 22 grudnia 2014 r.*), Gminą Darłowo (*Porozumienie z dnia 8 kwietnia 2015 r.*), Miastem Darłowo (*Porozumienie Nr SSE.8120-2.3.2016 z dnia 19 sierpnia 2016 r.*), Gminą Postomino (*Porozumienie Nr SSE.8120-2.3.2019 z dnia 5 grudnia 2019 r.*) oraz Gminą Malechowo (*Porozumienie z dnia 19 czerwca 2023 r.*) w sprawie powierzenia zadania publicznego w zakresie pomocy społecznej, polegającego na kierowaniu mieszkańców innych gmin do Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie.

Na podstawie wykazu uczestników ŚDS oraz wybranej w określonej w Programie kontroli indywidualnej dokumentacji uczestników, nie stwierdzono nieprawidłowości co do zasadności skierowania uczestników do Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie.

(Akta kontroli str. 99-106)

Na podstawie list obecności stwierdzono, że frekwencja na zajęciach wynosiła:

- w miesiącu maju 2023 r. - 89,84 %,
- w miesiącu listopadzie 2023 r. - 80,97 %,
- w miesiącu styczniu 2024 r. - 75,14 %

(Akta kontroli str. 107)

W dniach kontroli w zajęciach uczestniczyło odpowiednio:

- w dniu 22 maja 2024 r. - 27 osób,
- w dniu 23 maja 2024 r. - 24 osób,
- w dniu 24 maja 2024 r. - 25 osób.

Na podstawie Regulaminu Organizacyjnego ustalono, że Środowiskowy Dom Samopomocy w Sławnie działa od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.00.

Godzinowy rozkład dnia przedstawia się następująco:

- 7.00-8.00 – praca z dokumentacją, przygotowanie do zajęć;
- 8.00-9.15 – gry stolikowe, przegląd prasy, wspólne rozmowy przy kawie i herbacie, zajęcia w pracowni sportowo – ruchowej;
- 9.15-9.30 – przerwa śniadaniowa;
- 9.30-10.30 – spacer – zajęcia w terenie;
- 10.30-13.00 – zajęcia w pracowniach tematycznych, przerwa obiadowa;
- 13.00-14.00 – porządkowanie sal, innych pomieszczeń;
- 14.00-15.00 – planowanie zajęć na następny dzień, praca z dokumentacją.

Na podstawie Regulaminu Organizacyjnego, przedstawionego *Tygodniowego planu zajęć* w ŚDS oraz zapisów w dziennikach pracy zespołu wspierająco-aktywizującego stwierdzono, że kontrolowana placówka spełnia wymogi określone w § 6 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, zgodnie z którymi dom powinien zapewnić co najmniej 6 godzin zajęć z uczestnikami.

(Akta kontroli str. 79-98;108)

Pomieszczenia i wyposażenie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sławnie zlokalizowany jest w centrum miasta przy ul. Mielczarskiego 1, w miejscu zapewniającym spokój i bezpieczeństwo uczestnikom zajęć. Dom mieści się na I piętrze trzykondygnacyjnego, podpiwniczonego budynku, w którym funkcjonują również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – parter, Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci ze specjalnymi potrzebami „RAZEM” (piwnica) oraz Klub seniora – II piętro. Z tyłu budynku znajduje się niewielki teren porośnięty trawą, na którym zasadzono krzewy i wydzielono rabaty dla roślin ozdobnych. Teren jest wykorzystywany do rekreacji uczestników, w tym celu ustawiono altanę, ławki oraz stoły. W okresie wiosenno-letnim odbywają się tam spotkania, pikniki.

Tytuł prawny do nieruchomości, w której umiejscowiona jest placówka, posiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie. Ostatnią umowę użyczenia dotyczącą bezpłatnego użytkowania lokalu na okres trzech lat od dnia 1 stycznia 2023 roku zawarto w dniu 30 grudnia 2022 r. (*Umowa użyczenia lokalu Nr 01/2022/UL*).

(*Akta kontroli str. 25-27*)

Na powierzchni 327,20 m² znajdują się następujące pomieszczenia:

- sala ogólna, pełniąca funkcję jadalni,
- pracownia kulinarna (kuchnia),
- pracownia majsterkowicza,
- pracownia plastyczna i rękodzieła,
- pracownia sportowo-ruchowa,
- pracownia komputerowa,
- pokój do indywidualnego poradnictwa, pełniący również funkcję pokoju wyciszeń,
- pokój kierownika,
- pokój pracownika socjalnego i księgowej,
- pokój dziennego wypoczynku,
- toaleta dla kobiet (1),
- toaleta dla mężczyzn (1),
- łazienka z natryskiem oraz oczkiem WC,
- toaleta dla personelu,

Pomieszczenia dodatkowe:

- magazyn (1),
- klatka schodowa + korytarz.

Nie stwierdzono występowania barier architektonicznych.

(*Akta kontroli str. 119-129*)

Na podstawie § 18 pkt 5 lit. d i e rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, standard usług w domu uważa się za spełniony, jeżeli w obiekcie, w którym usługi są świadczone, znajdują się pomieszczenia wyposażone w meble i sprzęty niezbędne do prowadzenia w nich zajęć, w tym:

- wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, pełniące funkcję pracowni kulinarnej,
- jadalnia mogąca ponadto pełnić świetlicy lub sali ogólnej.

Powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego uczestnika wynosi 10,23 m², a zatem placówka spełnia warunek określony w § 18 pkt 2 rozporządzenia, zgodnie z którym powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 uczestnika powinna wynosić nie mniej niż 8 m². Placówka spełnia również standard w zakresie liczby i rodzaju pomieszczeń określonych w § 18 pkt 5 cyt. rozporządzenia.

Jednostka posiada odpowiedni sprzęt do realizacji zadań wspierająco-rehabilitacyjnych (materace, bieżnie, stepper, rower stacjonarny, orbitek, worek treningowy, piłkarzyki, stół do tenisa i inne), sprzęt gospodarstwa domowego (m.in. pralkę automatyczną, żelazko, odkurzacz, lodówkę, Kuchenkę mikrofalową, stoły, krzesła, zmywarę, ekspres do kawy, drobny sprzęt AGD), sprzęt do zajęć komputerowych (8 stanowisk z dostępem do internetu, urządzenie wielofunkcyjne, głośniki, sprzęt muzyczny i nagłaśniający, sprzęt karaoke, rzutnik, monitor interaktywny, RTV, sprzęt do majsterkowania, materiały plastyczne do wyrobu prac).

Struktura zatrudnienia

W Środowiskowym Domu Samopomocy na dzień przeprowadzania kontroli na podstawie umowy o pracę zatrudnionych jest 7 osób zespołu wspierająco-aktywizującego w wymiarze pełnego etatu (kierownik, pracownik socjalny/terapeuta, terapeuta zajęciowy, terapeuta (2), specjalista ds. pracy z rodziną, instruktor terapii zajęciowej) oraz 2 osoby na podstawie umowy zlecenie (psycholog oraz psychiatra). Łącznie w skład zespołu wchodzi 7 pracowników w wymiarze 7 etatów.

(Akta kontroli str. 130-145;168-170)

Zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 1 i 1a rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy wskaźnik zatrudnienia zespołu wspierająco-aktywizującego powinien wynosić nie mniej niż 1 etat na 7 uczestników w domu typu A, 5 uczestników w domu typu B i C. Wyliczony w powyższy sposób wskaźnik zatrudnienia zespołu wspierająco-aktywizującego w Środowiskowym Domu Samopomocy w Sławnie, w odniesieniu do 32 uczestników powinien wynosić przynajmniej 6,38 etatu.

Zatem zatrudnienie na poziomie 7 etatów jest zgodne ze standardem zatrudnienia, określonym w rozporządzeniu w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami pomocy społecznej powinny posiadać wykształcenie wyższe, specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz co najmniej 3 letni staż pracy w pomocy społecznej. Szczegółowe wymogi kwalifikacyjne wynikają z § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, w myśl którego kierownik domu jest obowiązany posiadać wykształcenie wyższe na kierunku mającym zastosowanie przy świadczeniu usług w domu oraz co najmniej półroczne doświadczenie zawodowe polegające na realizacji usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Pani Małgorzata Szvec pełni funkcję Kierownika Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie od 29 sierpnia 2019 r. Posiada wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, specjalizację z zakresu pomocy społecznej oraz wymagany staż pracy w pomocy społecznej i z osobami z zaburzeniami psychicznymi, tj. spełnia wymogi wskazane w przytoczonych wyżej przepisach.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w tym m.in. w środowiskowych domach samopomocy określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1960 ze zm.). Osoby zatrudnione w ŚDS spełniają wymogi formalne związane z przygotowaniem zawodowym na pełnionych stanowiskach i wymagania kwalifikacyjne odpowiednie do świadczenia usług w Środowiskowym Domu Samopomocy. Posiadają również doświadczenie zawodowe wymagane w § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Pracownicy stanowiący zespół wspierająco-aktywizujący, posiadają odpowiedni staż pracy na stanowisku związanym z bezpośrednim kontaktem z osobami z zaburzeniami psychicznymi, ponadto pracownicy realizujący treningi umiejętności społecznych posiadali przeszkolenie i doświadczenie w tym zakresie, zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 1, 2 i 3 ww. rozporządzenia.

Pracownicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie posiadali przeszkolenie w zakresie treningu umiejętności komunikacyjnych z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się wymagane na podstawie § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Nie wniesiono uwag do przygotowania zawodowego pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego.

W Domu na podstawie zawartej umowy zlecenie usługi świadczy również psycholog i lekarz psychiatra.

Zakres przedmiotowy umowy zawartej z psychologiem obejmuje usługę prowadzenia indywidualnych i grupowych konsultacji psychologicznych, sporządzanie diagnozy stanu psychicznego i emocjonalnego uczestników, wskazanie możliwości poznawczych i rozwojowych oraz potrzeb uczestników, udział w posiedzeniach zespołu wspierająco-aktywizującego w wymiarze 40 godzin miesięcznie. Natomiast zakres przedmiotowy umowy zawartej z lekarzem psychiatrą obejmuje usługę prowadzenia poradnictwa psychiatrycznego indywidualnego i grupowego, utrzymanie bieżącego kontaktu z uczestnikami, w tym udzielanie porad lekarskich, psychoedukację, prowadzenie szkoleń dla pracowników z zakresu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego w wymiarze 10 godzin miesięcznie.

W ŚDS zajęcia indywidualne i grupowe dla uczestników prowadzi również socjoterapeuta. Indywidualne rozmowy terapeutyczne mają na celu motywowanie uczestników do podejmowania aktywności, wzmacniania samooceny, obniżanie poziomu trudnych emocji, motywowanie do aktywnego udziału w leczeniu. Prowadzone są również zajęcia grupowe w formie treningów: relaksacyjnego, porządkowania emocji, interpersonalnego, radzenia sobie z objawami choroby.

Zajęcia prowadzone przez socjoterapeutę dokumentowane są w *Karcie udziału w zajęciach specjalistycznych wraz z opisem ich przebiegu*.

Zgodnie z § 23 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy kierownik Domu, co najmniej raz na 6 miesięcy, zajęcia i szkolenie dla pracowników w zakresie tematycznym, związanym z funkcjonowaniem domu, wynikającym ze zgłoszonych przez pracowników potrzeb.

W okresie kontrolowanym pracownicy Środowiskowego Domu Samopomocy uczestniczyli m.in. w następujących szkoleniach: „Ustalenie granic w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną lub zaburzeniami psychicznymi”, „Specyfika i metody pracy oraz wspieranie rozwoju osób z niepełnosprawnością sprzężoną”, „Współpraca z rodzicami, opiekunami: sytuacje trudne i możliwości działań”, „Tworzenie dokumentacji zbiorczej i indywidualnej w ŚDS”, „Trening umiejętności społecznych”, „Trening umiejętności komunikacyjnych AAC z wykorzystaniem alternatywnych sposobów porozumiewania się”, „Praca nad redukowaniem i zmianą szkodliwych nawyków oraz niepożądanych zachowań uczestników ŚDS, możliwości i ograniczenia działań”.

Częstotliwość organizowanych szkoleń dla pracowników spełnia wymóg określony w § 23 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Kontrolującym przedstawiono do wglądu zakres tematyczny szkoleń, listy obecności dokumentujące udział w szkoleniach wewnętrznych oraz zaświadczenia i certyfikaty szkoleń zewnętrznych, znajdujące się w aktach osobowych pracowników.

(Akta kontroli str. 146-147)

Świadczone usługi

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sławnie jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, mającymi trudności w samodzielnej egzystencji funkcjonowaniu społecznym.

Celem jego działalności jest zapewnienie oparcia społecznego osobom z zaburzeniami psychicznymi, które mają trudności w życiu codziennym, w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnianiu i sprawach bytowych, poprzez:

- ogólne usprawnianie w ramach terapii zajęciowej i zajęć sportowych,
- rozwój umiejętności niezbędnych do samodzielnego wykonywania codziennych czynności życiowych,
- budowanie umiejętności społecznych i interpersonalnych,
- integrację uczestników Domu ze środowiskiem poprzez organizację i udział w imprezach integracyjnych, spotkaniach, wyjazdach turystycznych,
- wsparcie psychologiczne i terapeutyczne.

Na podstawie programu działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie, planów pracy na 2023 i 2024 rok oraz dzienników pracy zespołu wspierająco-aktywizującego stwierdzono, że kontrolowana placówka realizuje główny cel funkcjonowania ŚDS jakim jest usamodzielnianie i aktywizacja życiowa, społeczna i zawodowa jego podopiecznych w oparciu o adekwatnie dobrane do możliwości psychofizycznych uczestników postępowanie wspierająco-aktywizujące, współpracę z najbliższym środowiskiem rodzinnym oraz wykorzystanie potencjału lokalnej społeczności Miasta Sławno.

Na podstawie dokumentacji prowadzonej przez Dom stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą placówka realizowała następujące działania wspierająco-aktywizujące:

1. Trening funkcjonowania w życiu codziennym, w tym:
 - trening dbałości o wygląd zewnętrzny (dobieranie strojów stosownie do okoliczności, pory roku, naprawa odzieży),
 - trening higieniczny,
 - trening kulinarny,
 - trening praktycznych umiejętności związanych z gospodarstwem domowym,
 - trening bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie domowym,
 - trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi/trening budżetowy,
 - pogadanki tematyczne związane z gospodarstwem domowym,
 - usamodzielnianie uczestników w zakresie załatwiania spraw urzędowych,
 - trening umiejętności praktycznych.
2. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym:
 - trening korzystania z zasobów instytucji publicznych,
 - trening funkcjonowania w najbliższym otoczeniu społecznym,
 - indywidualne i grupowe poradnictwo psychologiczne,
 - kształtowanie pozytywnych relacji między uczestnikami ŚDS – prowadzenie rozmów indywidualnych oraz pogadanki w grupie.
3. Trening spędzania czasu wolnego, w tym:
 - zajęcia plastyczne,
 - zajęcia rękodzielnicze, rozwijające inwencję twórczą i współpracę w grupie,
 - zajęcia kulinarne (np. przygotowywanie posiłków, deserów, ciast), wspólne spędzanie czasu z degustacją,
 - zajęcia krawieckie,

- gry towarzyskie,
 - zajęcia informatyczno–poligraficzne, wykorzystanie komputerowych programów edukacyjnych i ćwiczących funkcje poznawcze,
 - wyjścia poznawcze na spacer, na wystawy, pokazy, na imprezy plenerowe.
4. Terapia ruchowa i relaksacja:
 - zajęcia sportowe, rekreacyjne, ruchowe,
 - zajęcia w terenie – piesze wycieczki,
 - zajęcia rekreacyjne – ćwiczenia przy muzyce,
 - zajęcia relaksacyjne – słuchanie muzyki relaksacyjnej.
 5. Pomoc w korzystaniu z niezbędnych świadczeń zdrowotnych – usamodzielnianie uczestników.
 6. Przedsięwzięcia domowo–klubowe, w tym turnieje tematyczne, celebrowanie rocznic, świąt, ważnych wydarzeń w życiu Domu, spotkania z przedstawicielami lokalnego środowiska.
 7. Udział podopiecznych ŚDS w Sławnie w przedsięwzięciach, inicjatywach kulturalnych, towarzyskich, rekreacyjnych, sportowych, turystycznych, społecznych na zaproszenie innych instytucji, placówek, ośrodków wsparcia.
 8. Wyjazdy i wyjścia poznawcze, wycieczki.

W Środowiskowym Domu Samopomocy zajęcia terapeutyczne realizowane są w 5 pracowniach:

1. plastycznej,
2. sportowo-ruchowej,
3. kulinarnej,
4. majsterkowicza,
5. komputerowo-poligraficznej.

Ćwiczenia sprawnościowe prowadzone są codziennie indywidualnie, jak również dla określonej grupy osób.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sławnie umożliwia swoim uczestnikom spożywanie przygotowanego w ramach treningu kulinarnego posiłku, który jest nieodpłatny (zupy, dania obiadowe, sałatki, ciasta, desery i inne). Dom umożliwia uczestnikom spożywanie gorącego posiłku w ramach treningu kulinarnego z produktów zakupionych ze środków własnych.

W Domu nie ma podziału na grupy terapeutyczne. Zajęcia prowadzone są w pracowniach zgodnie z zainteresowaniami uczestników.

Usługi psychologa oraz psychiatry świadczone są na miejscu kilka razy w tygodniu oraz w sytuacjach tego wymagających.

Dom nie dysponuje własnym środkiem transportu. Na zajęcia uczestnicy w większości dochodzą sami, a uczestnicy z innych gmin dowożeni są przez daną gminę.

Codziennie rano przed przybyciem uczestników do placówki omawiane są przez kierownika oraz pracowników ŚDS plany pracy, diagnozy, organizacje zajęć, ewaluacja na najbliższy okres, planowane są imprezy, wycieczki, wyjazdy. Omawiane są również wszelkie tematy, problemy podjęte przez uczestników.

Kontrolowana jednostka nie prowadzi miejsc całonocnego pobytu.

Dokumentacja zbiorcza i indywidualna

W celu dokumentowania świadczonych usług prowadzona jest dokumentacja zbiorcza oraz indywidualna uczestników.

Dokumentację zbiorczą stanowią:

1. Ewidencja uczestników zawierająca następujące informacje:

- imię i nazwisko,
- datę i miejsce urodzenia,
- PESEL i numer dowodu osobistego,
- adres i nr telefonu,
- imię i nazwisko opiekuna lub osoby do kontaktu,
- adres i nr telefonu opiekuna lub numer telefonu osoby do kontaktu,
- datę przyjęcia do Domu,
- okres i przyczyny ponad 2-tygodniowej nieobecności i ewentualne uwagi o uchyleniu decyzji i przyczynach,
- informację o stanie zdrowia.

Ewidencja prowadzona jest w formie tabelarycznego spisu ułożonego chronologicznie, tj. zgodnie z zapisem § 24 ust. 6 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

2. Listy obecności zawierające następujące informacje:

- imię i nazwisko,
- dni miesiąca,
- zaznaczenie obecności – podpis uczestnika
- zaznaczenie nieobecności.

Kierownik ŚDS upoważnił dwóch pracowników do składania podpisów na listach obecności za 9 uczestników ŚDS.

3. Dzienniki zajęć dokumentujące pracę zespołu wspierająco-aktywizującego w większości zawierały następujące informacje:

- datę zajęć,
- wykaz osób uczestniczących,
- sposób realizacji zajęć,
- spodziewane efekty,
- podpis prowadzącego,
- ewentualne uwagi o realizacji zajęć.

Na podstawie analizy 5 dzienników zajęć wspierająco-aktywizujących stwierdzono, że zawierały one wszystkie niezbędne elementy, jak: inicjały uczestników zajęć, przyjęty w układzie rocznym i kwartalnym plan zajęć, imię i nazwisko osoby prowadzącej, tematykę i sposób realizacji zajęć, ewentualne uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników, ważne z punktu widzenia przebiegu IPPWA, a także potwierdzenie przebiegu zajęć podpisem prowadzącego pracownię.

Po przeanalizowaniu całej dokumentacji z 2023 i 2024 roku (do dnia kontroli) stwierdzono, że w Środowiskowym Domu Samopomocy w Sławnie realizowane były działania w 5 pracowniach terapeutycznych: plastycznej, sportowo-ruchowej, kulinarnej, majsterkowicza, komputerowo-poligraficznej.

Plan pracy danej pracowni w układzie rocznym i kwartalnym stanowi załącznik do dziennika terapeuty.

Przykładowe odnotowane wpisy terapeutów dotyczyły, m.in. obecności uczestników danego dnia na zajęciach, formę i przebieg zajęć, ćwiczeń w zakresie porządkowania pomieszczeń, dbałości o czystość pomieszczeń pracowni, a także o własny wygląd i higienę, naukę korzystania z przepisów kulinarnych, z książek, czasopism, internetu, aktywności fizycznej w Domu oraz w plenerze i wiele innych.

Ewentualne uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników odnotowane są w treści Dzienników w postaci dodatkowego załącznika.

Dzienniki dokumentujące pracę zespołu wspierająco-aktywizującego prowadzone są odrębnie dla każdej pracowni przez każdego terapeutę w układzie rocznym.

Dokumentacja indywidualna

Zgodnie z § 24 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy dokumentację indywidualną uczestnika stanowią w szczególności: kopia decyzji kierującej do domu, kopia orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego, opinie specjalistów, notatki pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego dotyczące aktywności uczestnika, jego zachowań, motywacji do udziału w zajęciach oraz inne dokumenty mające zastosowanie przy opracowaniu indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego.

Na podstawie określonego w Programie kontroli doboru celowego skontrolowano akta z dokumentacją 12 uczestników (M.P., D.D., N.K., M.W., K.L., D.W., K.H., D.P., K.K., M.K., M.CH., T.S.) przebywających w Środowiskowym Domu Samopomocy na podstawie następujących decyzji:

Decyzja Nr MOPS-01-000913-130010/09/2023 z dnia 28.09.2023 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000213-130010/02/2024 z dnia 2.02.2024 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000912-130010/09/2023 z dnia 25.09.2023 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000419-130010/04/2023 z dnia 19.04.2023 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000150-130010/01/2024 z dnia 19.01.2024 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000235-130010/02/2024 z dnia 20.02.2024 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000225-130010/02/2024 z dnia 14.02.2024 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000179-130010/01/2024 z dnia 31.01.2024 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000312-130010/03/2024 z dnia 19.03.2024 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000663-130010/06/2024 z dnia 29.06.2023 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000670-130010/07/2023 z dnia 5.07.2023 r.

Decyzja Nr MOPS-01-000252-130010/02/2024 z dnia 26.02.2024 r.

Stwierdzono zasadność skierowania ww. osób do uczestnictwa w zajęciach ŚDS. Decyzje o skierowaniu po raz pierwszy wydawane były na czas określony, do trzech miesięcy. Decyzje przedłużające pobyt wydawane są na czas zgodny z okresem, na jaki został opracowany indywidualny plan postępowania wspierająco.

Dokumentację indywidualną uczestnika w ŚDS w Sławnie stanowią:

- kopia decyzji kierującej do ŚDS,
- zaświadczenie lekarza rodzinnego,
- orzeczenia o niepełnosprawności, zaświadczenie lekarza psychiatry lub neurologa,
- indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego,
- ocena realizacji planu,
- oświadczenie uczestnika o zapoznaniu z regulaminem,

– oświadczenie uzgodnienia terminu przyjęcia do ŚDS.

W dokumentacji widnieje niezbędna dokumentacja medyczna: zaświadczenia, informacje dotyczące leczenia szpitalnego i inne, karty treningów, zeszyty obserwacji.

Zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia - indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego jest realizowany w porozumieniu z uczestnikiem i opiekunem.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji stwierdzono, że indywidualne plany postępowania wspierająco-aktywizującego dla osób uczestniczących w ŚDS sporządzane są najczęściej na okres dłuższy niż jeden rok. Uczestnicy są zapoznawani z zaplanowanymi wobec nich działaniami, co potwierdzają podpisem. W planach ujęte są oczekiwania uczestnika oraz zakres działań zespołu w tym kierunku. Ocena planów dokonywana jest co 6 miesięcy. W ocenie, oprócz efektów pracy i postępów uczestnika, jego aktywności podczas zajęć, wykazywane są również występujące problemy ze wskazaniem na potrzebę bardziej wzmoczonych lub zmodyfikowanych działań w konkretnych obszarach.

W jednym skontrolowanym przypadku ocena indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego sporządzona była po okresie dłuższym niż 6 miesięcy. Pouczono Kierownika Domu w zakresie przestrzegania zapisów § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

(Akta kontroli str. 155-167)

Kontrolującym przedstawiono dokumentację ze spotkań zespołu wspierająco-aktywizującego. Spotkania zespołu odbywają się w terminach zgodnych z § 13 ust. 2 rozporządzenia, tj. nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Na tę okoliczność sporządzane są protokoły w odrębnym zeszycie, w których odnotowuje się: okres objęty oceną, omawiany temat, wykaz i podpisy członków zespołu uczestniczących w spotkaniu. Protokoły ze spotkań zespołu wspierająco-aktywizującego ŚDS w Sławnie dokumentują pracę zespołu w zakresie opracowywania indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego, dokonywania ocen poziomu funkcjonowania oraz realizacji IPPWA, modyfikacji planów po analizie oceny IPPWA.

(Akta kontroli str.183-190)

Środowiskowy Dom Samopomocy (Typu A, B i C) w Sławnie uzyskał w okresie objętym kontrolą dodatkowe dofinansowanie w związku ze świadczeniem usługi dla 6 uczestników z niepełnosprawnością sprzężoną lub spektrum autyzmu w ramach Programu „Za życiem”.

Na podstawie dokumentacji indywidualnej osoby zgłoszonej do przyznania zwiększonej dotacji w ramach programu „Za życiem”, zespół kontrolujący nie stwierdził nieprawidłowości w sposobie prowadzonej dokumentacji oraz otrzymanej dotacji w ramach programu „Za życiem”.

(Akta kontroli str.99)

Współpraca z rodzinami i opiekunami uczestników

Współpraca ŚDS z rodzinami odbywa się w sposób ciągły i regularny. Ośrodek jest w stałym kontakcie z członkami rodzin uczestników informując ich o zachowaniach swoich podopiecznych, aktywności podczas prowadzonych zajęć, przyjmowanych lekarstwach.

Opiekunowie i członkowie rodzin uczestników aktywnie współpracują przy realizacji *Indywidualnych Planów Wspierająco-Aktywizujących*.

Obszar współpracy z rodzinami obejmuje m.in.:

- **poradnictwo indywidualne**, które nakierowane jest przede wszystkim na przywrócenie poczucia równowagi i stabilizacji rodziny poprzez:
 - uwrażliwianie na rozumienie i radzenie sobie z objawami choroby psychicznej,
 - uwrażliwianie na tworzenie prawidłowych relacji z osobą niepełnosprawną,
 - rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i sytuacjami trudnymi,
 - rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami
 - wzmacnianie więzi w rodzinie,
 - motywowanie rodziny do podtrzymywania zaleceń terapeutycznych,
- **konsultacje telefoniczne**, które nakierowane są na przekazywanie bieżących informacji dotyczących zachowania uczestnika, jego funkcjonowania w grupie terapeutycznej, relacji, jakie tworzy z pozostałymi uczestnikami, udziału w treningach, poziomu motywacji do pracy terapeutycznej, przekazywaniu informacji o wycieczkach, wyjściach okolicznościowych do kina, biblioteki, teatru, przekazywanie informacji dotyczących możliwości konsultacji specjalistycznych wynikających ze stanu zdrowia uczestnika, udzielanie informacji o instytucjach udzielających pomocy dla osób niepełnosprawnych,
- **umacnianie więzi między rodzinami i ośrodkiem poprzez** wspólne obchodzenie uroczystości okolicznościowych: świąt, urodzin uczestników, spotkań integracyjnych, jak np. wspólne grillowanie, organizowanie pikników, itp.

(Akta kontroli str. 224-225)

Współpraca z innymi instytucjami

Celem współpracy Środowiskowego Domu Samopomocy z różnymi podmiotami jest integracja i kształtowanie pozytywnych relacji uczestników z najbliższym otoczeniem rodzinnym i społecznym.

Współpraca obejmuje:

1. **Współpracę z Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.** Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej będąc w środowisku zwracają uwagę na osoby, które wymagałyby pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych. Osoby informowane są o możliwości skorzystania z usług ŚDS oraz zasadach przyjęcia do Domu. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przesyła informacje o prowadzonych działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych.
2. **Działanie na rzecz rehabilitacji osób niepełnosprawnych** – współpraca z Centrum Rehabilitacji AVENIR w Słupsku.
3. **Współpraca z Biblioteką Publiczną w Sławnie** – korzystanie z zaproszeń na spotkania cykliczne, takie jak Narodowe Czytanie, czy też XXI Ogólnopolski Tydzień Bibliotek.
4. **Współpraca z ośrodkami świadczącymi pomoc osobom niepełnosprawnym** – Warsztatami Terapii Zajęciowej AKSON w Sławnie, Środowiskowym Domem Samopomocy „Oaza” w Krągu, Środowiskowym Domem Samopomocy w Przechlewie, Środowiskowym Domem Samopomocy w Sianowie, Środowiskowym Domem Samopomocy w Biesiekierzu. Współpraca polega m.in. na organizowaniu zabaw integracyjnych, Andrzejek, balów karnawałowych, balów przebierańców, wspólnego

grillowania, udziału w konkursach o tematyce muzycznej, integracje na świeżym (zawody sportowe), organizacja turnieju w ping-ponga, turniej siatkówki plażowej na miejskim kąpielisku.

5. **Poradnie Zdrowia Psychicznego, Szpital Psychiatryczny w Koszalinie** i inne zakłady opieki zdrowotnej oraz poradnie podstawowej opieki, w tym: poradnia chirurgiczna, okulistyczna, neurologiczna, epidemiologiczna. Wynikiem i efektami tej współpracy są regularne konsultacje psychiatryczne wszystkich uczestników. Ponadto efektem jest stały monitoring psychicznego stanu zdrowia, szybka reakcja na pogarszający się stan zdrowia oraz zapewnienie uczestnikom podstawowych świadczeń zdrowotnych i opieki lekarskiej w razie potrzeby.
6. **Współpraca z instytucjami kościelnymi** - proboszcz miejscowej parafii w ramach wizyty bożonarodzeniowej odwiedza uczestników Domu, wspólnie odmawia modlitwę, śpiewa kolędy, rozmawia o bieżących problemach. Uczestnicy, którzy chcą wziąć udział we mszy świętej przypadającej w godzinach pracy Domu mają taką możliwość pod opieką pracownika Domu.
7. **Współpraca z Urzędem Miasta Sławno** - promowanie Ośrodka poprzez prezentacje prac wykonanych przez uczestników z okazji Świąt Wielkanocnych, Bożego Narodzenia. Branie udziału w kiermaszach organizowanych przez Urząd Miasta Sławno na placu Wyszyńskiego w Sławnie.
8. **Współpraca z instytucjami oświatowymi i kulturalnymi** - współpraca z Przedszkolem nr 1 im Kubusia Puchatka, zapraszanie przedszkolaków na wizytacje do ośrodka w celu integracji z osobami niepełnosprawnymi, współpraca ze Szkołą Podstawową nr 3 w Sławnie poprzez udział w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy, ze Sławieńskim Domem Kultury - korzystanie z zaproszeń na wystawy, organizowanie wyjść na seanse filmowe, udział w imprezach okolicznościowych takich jak Dzień Osób Niepełnosprawnych. Wyjazdy do filharmonii „Symfonia Baltica” w Słupsku na koncerty symfoniczne.
9. **Zwiększanie zasięgu przez media społecznościowe** - promowanie ośrodka przez media społecznościowe takie jak Facebook, nawiązywanie nowych znajomości, umacnianie współpracy z innymi instytucjami (Biblioteka Publiczna, Urząd Miasta oraz inne Środowiskowe Domy Samopomocy oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej).

(Akta kontroli str. 222-223)

Podsumowanie kontroli

W toku czynności kontrolnych zespół kontrolny nie stwierdził nieprawidłowości co do zasadności udzielania wsparcia osobom skierowanym do uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez Środowiskowy Dom samopomocy w Sławnie. Nie wniesiono również uwag do prowadzonej przez Dom dokumentacji programowej oraz indywidualnej uczestników.

Zgodnie z § 16 pkt 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285), protokół kontroli zawiera ocenę skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta. W związku z powyższym działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie oceniono pozytywnie.

Poprzednia kontrola kompleksowa Środowiskowego Domu Samopomocy w Sławnie przeprowadzona była w dniach 9-10 kwietnia 2018 r. Działalność jednostki w kontrolowanym okresie oceniono pozytywnie z uchybieniami i wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Dostosowanie toalet i łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych – *zalecenie zostało zrealizowane.*
2. Prowadzenie dokumentacji indywidualnej uczestników zgodnie z § 24 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy – *zalecenie zostało zrealizowane.*
3. Prowadzenie dokumentacji placówki zgodnie z § 8 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy – *zalecenie zostało zrealizowane.*
4. Zatrudnianie członków zespołu wspierająco-aktywizującego, których zakres obowiązków obejmuje prowadzenie treningów umiejętności społecznych, z kwalifikacjami określonymi w § 11 ust. 2 rozporządzenia – *zalecenie zostało zrealizowane.*

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w Księżce Kontroli Środowiskowego Domu Samopomocy pod pozycją nr 1/2024.

Przed podpisaniem protokołu kontroli, kontrolowany może zgłosić zastrzeżenia na piśmie dotyczące jego treści, w ciągu 7 dni od daty otrzymania do podpisu.

Odmowa podpisania protokołu powinna być poprzedzona złożeniem pisemnych wyjaśnień przyczyn odmowy, co nie stanowi przeszkód do wszczęcia postępowania pokontrolnego.

Protokół sporządzono w dniu 10 czerwca 2024 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Właściwe podpisy na oryginale